

Universitätsbibliothek Paderborn

Ars Semper Gaudendi

Demonstrata Ex Sola Consideratione Divinae Providentiae Et Per
Adventuales Conciones

Laetitiae Perfectae Artificium In Conscientiae Recta Efformatione
inuentum, & per Adventuales Conciones expositum ac demonstratum

Sarasa, Alfonsus Antonius de

Antverpiae, 1667

§. I. Iudicia sibi aduersa non metuit, qui suâ innocens est Conscientiâ.
Haec enim, omnis tristitiae quae ex vituperio, vti & gaudij quod ex
humanâ laude percipitur, basis est & fundamentum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11367

dem est Dei. Verùm cùm & hominum passim nos circumstantium, & pro libitu quæuis vituperantium aut etiam laudantium iudicijs simus expositi; vnde etiam fit, vt non modicè perturbemur: videndum est porrò, quâ ratione Conscientiâ foras prodeat clientem suum propugnatura, & domesticam pacem contra obrectatorum clamores non segniter assertura. Ostendam itaque, non aliam æquè securam esse in humano commercio quietem, quàm quæ à Conscientiâ bonâ præstatur: contra verò, etiam ex humanæ Philosophiæ placitis, non esse vitam magis tetricam & detestandam, quàm quæ cum malè sibi consciâ mente trahitur. Vnde id liquidò videbitur, Conscientiæ munus esse, improbum animum medias inter hominum laudes torquere, eique omnem famæ bonæ, sed injustæ, delectationem inficere & detrahere: probum verò injustis calumnijs impetitur, ab omni infamiæ metu liberare. Ex naturâ petitis argumentis, demonstrabuntur omnia; vt tandem appareat, quanti ab homine facienda sit Conscientia, etiamsi ei ignotum foret, aut quid sit Deus, aut quid sit, vicarias Dei partes à Conscientiâ sustineri.

§. I.

Iudicia sibi aduersa non metuit, qui suâ innocens est Conscientiâ. Hæc enim omnis tristitia quæ ex vituperio, & gaudij quod ex humanâ laude percipitur, basis est & fundamentum.

I. **C**ommune & peruulgatum est adagium, nullius domum quietè frui diutiùs, quàm in vicinis ædibus habitanti, sit collibitum: nam quantumcumque quis pacatè agat inter suos, modestè vitam tranfigat, honestumque silentium obseruet domi; si tamen vnus aliquis in viciniâ vociferetur, aut clamet, aut alio quouis modo strepitem cieat; perstreptent illicò clamoribus ædes, cæteroquin pacatissimæ, tremant vitra, concutientur tabulata, neque quies dabitur homini, etiam modestissimo, non otium placidum, non somnus tranquillu. Hinc fit, admodum non esse consultum, ædes incolere fabrorum officinis intermixtas, siue ferra-

*Nemo diu
tius quiete
fruitur,
quam col-
libitum sit
vicino.*

mentariam illi exerceant, siue carpentariam, aut doliarum: nimis enim sonoræ sunt incudes, atque auribus officit malleorum fragor improbus, neque quidquam tranquillum patitur. Sibi sanè cohabitent malleatores inquieti, seseque reciproco strepitu exerceant: non multum sibi afferent incommodi, ubi studium pulfandi est simile, & audiendi patientia est par. At homini pacatè agenti, intolerabilis est tantus fragor; tantoque hominem perstringit vehementiùs, quòd enascatur de alieno.

Vnica lingua sufficit ut turbet omnia.

Majorem id sanè locum habet in humano commercio quod spectat mores. Non enim tam homo frugi est quis, & in rebus agendis tam modestus; neque familiam habet adèd compositam, domesticosque ad virtutem exultos tam exactè; quin vnus solummodò intemperans rabulæ os, sufficiat, ut familiam totam perturbet, sic ut tranquilla quantumuis domus, tota abeat in tumultus. Vna immoderata linguæ prurigo & loquacitas sufficit, ut honestissimis ædibus faciat conuuium, optimoque homini famam virtutis detrahat, & cum famâ tranquillitatem, quâ, suo contentus, perfruebatur sanè & commodè & hilariter.

2.

Huic malo compescendo nullum est remediũ, nisi per cõtemptum.

An nulla, inquires, tanto malo parabilis est medicina? Nulla sanè alia, quàm ut eiusmodi hominum genus flocci facias, nec eorum dictis tantum honorem tribuas, ijs ut tangaris. Quid enim? an artem quæris quâ maledicorum ora obturentur; & hanc tu forsitan tanti mali medicinam appellas? Hanc profectò si indagas, frustraneo labore absumeris: latrantium certè canum eulatus antè compescueris. Virtus, nimis ampla conuuiandi est materia; ac propterea eam allatrantium numquam sperandus est finis. Vni dum silentium imposueris, exsurgent illico decem, imò sexcenti, qui te inuidiæ garrulitatisue suæ scopum statuent, in te vndique pharetram deproment, ijsque, quæ numquam non ad manum sunt, telis petent. Ne igitur artem quâ non impetaris exquirere, sed quâ impetitus vndique, tutus sis & securus;

3.

Conscientia aduersus hac tela, scutum est impetrabile.

Armandus est, inquam animus: neque ex Vulcani incudibus petenda arma sunt; ea sanè seipsâ tibi præstabit, sibi constans Conscientia. Impenetrabile hæc telis scutum est; hæc munitus, impugnaberis & non metues: impetèris, & tela excipies cum contemptu, quia sine damni suspitione. Impeterritos hosce animos, & ad omnem fortunam fortiter excipiendam paratos, non facillè quisquam sufficiet, nisi Conscientiæ sibi fidentis securitas.

4.

Cætera

Cætera omnia, trepidationi & inconstantia sunt exposita; illa sola, teste Biante Philosopho, in mundo nescit metuere, timoris expers est. Quod quidem diffusius exponit D. Bernardus, quem non tam magnificè ad captandum plausum, quàm experienciâ propriâ edoctum loqui arbitror. *Cum mundus, inquit, omni volubilitate circumrotetur; ploret, rideat, pereat, transeat; numquam marcescit bona Conscientia. Subjiciatur corpus in pœnâ, injurijs maceretur, verberibus lanietur, eculeo distendatur, gladio trucidetur, crucis patibulo affigatur; secunda est Conscientia.* Ingens Conscientiæ vis, præclara virtus! At quem securitatis suæ habet sponforem? Neminem sanè nisi se: id est, non alio contra aduersa omnia munita est præsidio, quàm suomet judicio, quò apud se statuit prudenter & sincerè, se à seipsâ sceleris non coargui, & ne de mali quidem suspitione reprehendi.

Scutum hoc est, unicum Conscientia se non reprehendens iudicium.

5. At inquires, quid quæso boni mihi conferet, quòd mihi met ipsi placeo, omnibus interea si displiceo? quid ego me criminis frustra absoluo, si passim non accusor modò, sed & condemnor? Quid denique mihi vel commodi, vel consolationis adfert, si mihi cum Conscientiâ benè sit, interim cum omnibus passim sit malè; si vndique exagitor; si telis vndeque ardentium impetor; si non bonis tantùm fortunæ hâc de causâ exuor, sed quæ omnibus debet esse charissima, ipsa etiam viri boni fama laceretur? Inter hæc aduersa quæris quid tibi collatura sit recti bonique Conscientia? Istud sanè, vt tempestates illas visurus sis oculo irretorto, & excepturus aduerso apertoque pectore, sic quasi per contemptum: vt immotus animo, interfuturus tantùm sis aduersis, quasi qui ludis gladiatorijs spectator assidet in subsellijs: turbantur in circo omnia, & spectator interim ipsis etiam gladijs vulneribusque delectatur. Omnia, inquam, mouebuntur quæ circa te sunt, te solo immoto & inconcusso. Denique istud, tam verè quàm magnificè, cum Diuo Augustino exclamabis, dum te hominum obtrectantium clamores circumstant, & iudicia peruersa impetunt: *Senti de Augustino quidquid lubet, sola me in oculis Dei Conscientia non accuset.* Ejus iudicio dum non condemnor, absoluo: neque vllius sententiam magni facio, qui solam Conscientiæ meæ, si bona sit, æstimo; & si mala sit, solam expauesco.

Conscientia iudicio suo freta, contemnit aduersa omnia, nec concutitur impetibus.

6. Hæc tibi inexperto forsitan, si præclara magis videntur, quàm

Maint vera gaudium

D. Bern.
de interio-
riori do-
mo c. 23.

D. Aug. l.
2. contra
Maniche-
os c. 1.

oritur ex
laude Con-
scientiæ,
quàm ex
omnium
hominum
falsâ appro-
batione.

vera Conscientiæ encomia, en tibi quid conferat Conscientia, quod reipsâ ita esse poteris experiri, & fortassis expertus es jam sapius. Istud sanè præstabit eximium imprimis & ingens, vt majoris apud te, non fidei tantum, sed & pretii futura sit Conscientiæ tuæ laus aut vituperium, quàm aliorum omnium qui te aut laudant, aut insectantur. Majori inquam, sinceriorique gaudio tibi cor subsiliet, cum Conscientia rem actam tibi laudi verterit, quàm si in publico theatro tibi communis hominum vox pæana immerenti caneret, & in magnificos iret applausus. Admirandam enimverò rem, & ex quâ supremam auctoritatem Conscientiæ, judicijs omnibus humanis præsidem, eaque moderantem, manifestè datur intueri. Quantumcumque quis publicâ apud homines viri boni famâ polleat: justitiæ cultorem egregium, hominem ab alieno abstinentem manus, donis incorruptum, castum, continentem te dicant quotquot te nouerint mortales; tamen nec tu ijs credes, neque solidum aut diu duraturum exinde gaudium animo concipies, si sola Conscientia laudibus obstrepat, dicatque feridò, immeritas tibi laudes dari, & falso te encomio inclarescere.

Laus hu-
mana cru-
ciat, si ei
Conscien-
tia contra-
dicat.

Quin imò, si necdum perfricuiisti frontem, si per impudentiam aliquid tibi boni viri & bonæ rei factum est super, pudebit te prorsus tui, alius quòd dicaris, atque alius quòd sis. Exeruciaberis profectò alienis encomijs tamquam tibi minimè debitis, illudque cum Jobo dices verissimè: *Quid tacens consumor!* Quin laudibus hominum acquiesco? hominem frugi, matronam castam, virum virtute eximium censent me; quid ergo me tacens consumo, & arrodo, & exedo? Sanè, inquit D. Gregorius: *Tacens consumitur, qui apud semetipsum dente Conscientiæ mordetur.* An ergo præter bonam famam adhuc quidquam requiritur? Requiritur sanè, & quàm maximè. Quid? istud palmarium, inquit Gregorius, Conscientiæ, famæ subscribentis, testimonium: *ac si apertè dicat. (Job) Si vixi vt accusatorem exterius nullum timerem; vtinam sic vixissem, vt intra memetipsum accusatorem Conscientiam non haberem! Tacens enim consumitur, qui intus in se inuenit, unde vrat.* Sed cur vror inquires? cur exerucior? & si omnibus populi suffragijs probus habeor, quid mihi aut ab hominum vllò, aut à meâ magnopere timendum est Conscientiâ? Nescio sanè quid id sit; istud scio, interuertendam animo, quæ ex humanâ laude per-
cipi

7.

Job 13.
v. 19.D. Greg. 1.
11. moral.
c. 2.

cipi solet dulcedinem; nullumque mihi grauius opprobrium ob os posse obiici, quàm si inter communes laudantium acclamations, Conscientia mihi tacitè insufurret, Falsum est quod de te dicitur; non competit tibi hæc laus; de alieno extolleris; nec laudem hanc mereris.

8. Stupenda profectò res est, & ex quâ, summa, in humanis actionibus dijudicandis, Conscientiæ iurisdicção profus elucescit. Millena pro te habeas hominum, virtutum tuam approbantium, & ab omni vitio absoluentium suffragia & sententias; nihil tamen ex iis delectationis hauries, nec iis acquiesces, donec à Conscientiâ, quasi à Senatûs priuati summo Præsîde, subscriptum sit, *Vidit Conscientiâ & approbavit.* Deinde tanta est Prætorio Diuino Præsfecti auctoritas, Conscientiæ inquam; vt omnes omnium hominum pro te latis sententias, ipsa sola irritas possit reddere; sic vt inter tot plausus, quos vnica tibi Conscientia, tanquam immeritos abjudicat, pudore suffundendus sis liquidissimo. Neque verò nunc dico, idcirco id contingere, quòd in extremo iudicii die, non ex hominum sed ex Conscientiæ testimonio, ferenda sit à Christo decretoria aternitatis faustæ aut infauitæ sententia: non enim nunc de Christianis tantùm loquor sed & de Gentilibus, quibus nostra ignota sunt mysteria; aut iis etiam qui futura nihil pensi habent. Istud enim fateri eos necesse est, quòd si passim, falsò tamen, habeantur viri ad probitatem facti, aut matronæ virginesue pudicæ audiant; hoc solùm se ex hominum approbatione referre delectationis & commodi, quod scelera sua, libidines & propudia, vnde grauissima, si publicè prostant, ferrent dehonestamenta & vituperia, non sint in propatulo; gaudent inquam quia latent. Sed quòd ex eiusmodi iudiciis, plenum sincerumque gaudium percipiant, iisque penitus acquiescant, numquam id certè aut asserent; aut si asserant, numquam ipsimet credent sibi.

Conscientia sola potest omnia iudicia hominum irrita reddere.

Improbis laudati, tantum gaudent, quia latere se credunt dum laudantur.

9. Denique illud etiam, si mentem aduertas, experieris liquidò; quoties ad aliorum laudes faustasque acclamations tibi cor turget, atque animus plenè delectatur; hoc exinde fieri, quòd aliena iudicia, tuo censeas esse conformia; eamque videas de tuis rebus circumferri opinionem, quam Conscientia tibi deberi profitetur. Sic, quæ formæ appetens est virgo, venustatem suam commendari gaudet, si se formosam esse iudicet: sin autem; fa-

Nemo laudatus gaudet, nisi quia videt aliena iudicia, iudicio Conscientia sua esse conformia.

ne

nè de specie non laudem tantummodo sibi dari, sed & sermones de eâ inferri perhorrescit. Sic suo quisque tantum iudicio latus est; & alieno se metitur, dum exæquatur suo. Adeo tandem pateat, quod initio fortasse videbatur heteroclitum, verissimum esse, voluptatis omnis quæ ex humanis laudibus, id est, seu ex priuatâ famâ, seu ex communi gloriâ percipitur, basim & fundamentum esse, proprium Conscientiæ testimonium. Quò qui caret, laudibus obrutis non facile acquiescet: non enim solidè quisquam de iudicio gaudebit externo, qui non delectatur de proprio; nec de alieno beatus est, qui miser est suo.

Cur D.
Paulus te-
stimonium
Conscien-
tiæ vocet
Gloriam,
cum tan-
tum sit iu-
diciū
priuatū.

Hinc est quod tam amplè Conscientiæ suæ testimonium D. Paulus deprædicet. *Gloria nostra*, inquit, *hec est, testimonium Conscientiæ nostræ: quod in simplicitate cordis*, id est sine falsimoniis, *& in sinceritate Dei, & non in sapientiâ carnali, sed in gratiâ Dei conuersati sumus in hoc mundo.* Quæ quidem verba non sic tantummodo nunc intelligo, quasi si asserat, se de Conscientiæ, pro sinceritate suâ, latâ sententiâ gloriari (qui tamen sensus est planè bonus & Paulinæ sententiæ accommodus) sed verborum singulorum significationem libet nunc expendere. *Gloria nostra hec est*, inquit, *testimonium Conscientiæ nostræ.* ita sit. Quid demum est Gloria? sanè, nisi de verborum acceptione libeat altercari, Gloria dicitur, publica inter multos sparsa fama, seu *clara cum laude notitia*; vulgata hæc est Gloriæ definitio. Hoc verò si ita sit; an solum & vnicum, quin & priuatum Conscientiæ de Pauli actionibus datum testimonium, publica fama est, aut Pauli gloriâ? Minimè gentium. Verùm hoc mihi velle videtur Apostolus: ac si dicat: Quid meâ refert, magna de me encomia circumferri? quid Pauli interest, suas laudes hominum ore decantari passim; easque non in famam tantum, sed & in gloriam quoque percrebrescere? Sanè fama mea, mea gloria, sola est Conscientiæ meæ testimonium: id est, eam externis omnium hominum acclamationibus, infinito præfero interuallo; maiorisque facio, ea sola quòd testetur, *in simplicitate cordis, & in sinceritate Dei in hoc mundo conuersatum me*, quàm quòd id mihi acclamaret orbis vniuersus, ac propterea de theatro assurgeret & plausum daret. Quid enim hominum sententiæ mihi boni conferent, quæ nisi summi Præsidis, Conscientiæ inquam meæ, manu subscriptæ sint, irritæ sunt nec authenticæ? quid mihi aut ad-
dent

10.

2. ad Cor.
1. v. 12.

dent bonæ rei aut dement bonæ spei ? nihil quidquam. Conscientiam itaque meam attendo. Laudat illa me, sincerè in omnibus à me actum quòd sit, neminem dolo circumuenisse; neque carnis sapientiam sed Dei leges sectatum me; hæc mea fama est, hæc mea gloria. Neque hanc aliunde domum arcessere necesse est ei, cui ea domi nascitur.

11. Rursus non caret energiâ, quod Gloriam hanc, *nostram* Paulus appellet, id est suam. Quasi si dicat; externa illa quæ nos circumstrepit gloria, sanè aliena est; quæ uti datur, ita & eripitur pro hominum in diuersa abeuntium arbitrio aut libidine. At testimonium Conscientiæ, gloria sincera est, & quidem nostra, quia mihi inhæret; nec per hominum tantummodo ora circumuolitat, sed menti meæ prorsus infidet: nostra denique, quia obtentam ita possideo, ut nemo quisquam eam mihi possit extorquere, nisi egomet mihi, idque agendo perperam. Patet itaque quod Conscientia non tantum menti sufficiat, ut eam voluptate compleat; sed & aduersus debacchantium, & quieti suæ obstrepentium obarmet ora. Tanta enim eius est autoritas, ut non obtreçantium tantummodò, sed & laudantium voces interpeller, iisque fidem omnem prorsus adimat, suo calculo non confirmatam.

*item cur
vocat Glo-
riam suâ.*

§. II.

*Datur ceterior ratio cur animus, reclamante Conscientiâ,
humanis laudibus non acquiescat, nec iis solidè delectetur.
Et ratio est, timor infamie, si prodatur
rectum scelus.*

12. **E**T ut quæ dicta sunt, accuratiùs demonstrantur; non abs re erit perpendere, unde tandem id eueniat, ut quamuis hominum, facta approbantium gratæ quantumuis voces, animum prurigine quâdam demulceant, numquam tamen componant aut oblectent penitus, si externis iudiciis Conscientia intercedat. Quid quòd, ut dixi, pudore magis suffundatur, quò major laus est, si indebita? Indaganda est vicissitudinis tantæ, quæ

E e e

demum